

# Способи та контроль за зберіганням насіння



Ефективність зберігання насіння в значній мірі залежить від способу. У виробництві застосовується кілька способів зберігання насіння.

**Насипом на підлозі** - застосовується при тимчасовому зберіганні з розміщенням насіння в буртах. Спосіб простий, не вимагає додаткового обладнання. Його недоліками є ненадійна ізоляція окремих партій, нераціональне використання насіннесховищ і складність використання активного вентилявання. При зберіганні насіння в засіках цих недоліків уникають. Більш надійним і зручним для активного вентилявання є зберігання насіння в спеціальних металевих бункерах. У великих насіннесховищах застосовують зберігання в силосах, які представляють собою бункера великих розмірів (ємністю понад 300 т), які обладнані автоматичними системами контролю за станом насіння.

Кожному способу зберігання відповідають певні типи насіннесховищ: **підлогові** , **бункерні** , **силосні** і **комбіновані** .

Вони можуть бути механізованими і немеханізованими.

При зберіганні насіння в насіннесховищах контролюють температуру і відносну вологість повітря за допомогою термометрів і гігрометрів (або гігрографів), наявність шкідливих комах і гризунів. **Періодичність контролю:** перші один-два місяці - кожен день, пізніше - два рази на тиждень.

У насінні температуру визначають за допомогою термоелектричних вимірників (термоелектричні "павуки"), або термоштанга (дерев'яні палиці завтовшки 3-4 см і довжиною на висоту насипу), які вставляють в насип в шаховому порядку з інтервалом 2 м. Виймаючи термоштангу, перевіряють температуру по всій довжині і визначають місця з підвищеною температурою. Періодичність визначення температури насіння залежить від їх стану (табл. 1).

Вологість насіння визначають у кожній партії окремо, в кожному засіку в трьох шарах (на 30-40 см від поверхні, в середині насипу і біля підлоги) один раз на місяць при температурі насіння нижче 0 °С і два рази в місяць при температурі насіння вище 0 °С, а також після кожного транспортування або обробки. Вологість насіння визначають методом висушування (термостатно-ваговий метод), або за допомогою вологомірів.

Таблиця 1

**Періодичність визначення температури насіння, діб**

Вологість насіння	Перші 3 місяці після збирання	В іншу пору року при температурі насіння, °С		
		0 і нижче	від 10 до 10	вище 10
Сухі (до 14%)	3	15	15	10
Середній сухості (14-16%)	2	10	10	5
Вологі 16-20%)	1	7	5	1
Сирі (вище 20%)	1	5	3	1

Одночасно визначають і заселеність насіння шкідниками за стандартною методикою, а також колір насіння і їх запах органолептичним методом.

Схожість насіння визначають за стандартною методикою в лабораторіях господарств або насінневих заводів щомісяця, а в акредитованих лабораторіях при засипці через кожні чотири місяці або більше (за вимогами стандартів) для окремих видів рослин. Одночасно зі схожістю визначають ступінь зараження цвіллю, що дуже важливо для безпечного зберігання насіння. Догляд за зберіганням насіння включає проведення заходів

поліпшення умов, а також попередження і ліквідації небажаних процесів в насінні.

Провітрювання насіннесховищ і насіння проводять при тривалому зберіганні. Доцільність цього заходу в значній мірі залежить від вологості насіння. Чим воно сухіше, тим менша потреба в провітрюванні. Якщо насіння має вологість, близьку до критичної або трохи вище, то в процесі дихання воно виділяє значну кількість вуглекислого газу, який заповнює міжнасіневий простір. Це може негативно вплинути на схожість насіння.

Провітрювання може бути **природним** і **активним**. Природне провітрювання проводять, відкриваючи вікна і двері насіннесховища при певних погодних умовах. При активному провітрюванні застосовують примусове вентилювання насіння за допомогою спеціальних пристроїв.

При провітрюванні необхідно враховувати температуру і вологість насіння і повітря. Охолодження теплого насіння проводять для підвищення стійкості зберігання восени або влітку, коли їх температура підвищується вище 10 ° С. Для цього активне вентилювання проводять охолодженим повітрям.